

Sizi rahatsız etmeye geldim!
Ali Şeriatî

Fecr Yayınları 170
ALİ ŞERİATİ
Bütün Eserleri 36

Muhtelif Eserler-I

Eserin Orijinal Adı
Âsâr-ı Gûnegûn-I

Tercüme
Kenan Çamurcu

Editörler
Prof. Dr. Hicabi Kırılancı
Prof. Dr. Derya Örs

Tashih ve Redakte
Hüseyin Nazlıaydın
Doç. Dr. Murat Demirkol

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
(Sertifika No: 13178)

ISBN 978-605-9652-70-4

2. Baskı: Mart 2018

Kapak ve İç Konsept: TN İletişim
Sayfa Düzeni: FCR
Baskı: Aydan Basın Yayın Ltd. Şti.
Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulv. 364. Sk. No: 4
Tel: 0312. 354 46 27 Ostim/Ank.

**FCR Yayın Reklam Bilgisayar
San. ve Tic. Ltd. Şti.**
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sok. No: 14/1
Ulus - Altındağ / Ankara
Tel : 0312. 310 08 60
Faks : 0312. 311 47 89
web : www.fcr.com.tr
e-posta : fcr@fcr.com.tr

ALİ ŐERİATI

Muhtelif Eserler-I

FECR

Ankara 2018

İÇİNDEKİLER

- 06 Ali Şeriatî
07 Yayıncının Notu
11 Farsça Yayıncının Notu

BİRİNCİ BÖLÜM

- 15 Tarih-Toplum

İKİNCİ BÖLÜM

- 137 İnsan

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- 169 İslam'ı Tanımak

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
273 Orta Çağ - Modern Çağ

BEŞİNCİ BÖLÜM
313 Din - İrfan - İdealizm

ALTINCI BÖLÜM
419 Sanat

YEDİNCİ BÖLÜM
483 Yalnızlık Sözleri

ALİ ŞERİATİ

23 Kasım 1933'te Horasan eyaletine bağlı Sebzivar'ın Mezinan köyünde dünyaya geldi. 1950'de Meşhed'deki Öğretmen Koleji'ne girdi. 1952'de Meşhed yakınlarındaki Ahmedâbâd köyünde öğretmenliğe başladı. 1955 yılında Mekteb-i Vâsıta'yı yazdı. Ebuzer-i Gıfari'yi tercüme etti. 1956'da Meşhed Üniversitesi'ne girdi. Ulusal Direniş Hareketi'ne üye olduğundan, babası ve diğer üyelerle birlikte tutuklandı, altı ay tutuklu kaldı. 1959'da Alexis Carrel'den Dua'yı tercüme etti. Üniversiteden başarıyla mezun oldu. 1960'ta Fransa'ya gönderildi, orada sosyoloji ve dinler tarihi üzerine çalıştı. Cezayir Kurtuluş Hareketi'ne aktif olarak katıldı. Bu faaliyetlerinden dolayı Paris'te tutuklandı; bu arada birçok makale, konuşma ve çevirisi değişik dergilerde yayımlandı. Sosyoloji ve dinler tarihi alanında doktorasını tamamlayarak 1962'de İran'a dönerken sınırda tutuklandı; aylarca hapiste kaldı. Hapisten çıktıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı ve Meşhed Üniversitesi ve diğer merkezlerde konferanslar verdi. Hüseyiniye-i İrşad 1973 Eylül'ünde kapatıldı. Savak, Şeriatî'yi aramaya başladı. Kendisini bulamayınca babasını tutukladı. Babası bir yıl kadar hapsedildi. Şeriatî teslim oldu ve on sekiz ay hücrede kaldı. 1975-77 arası Savak'ın takibinden sürekli kaçıp başkalarının evlerinde kalarak çalışmalarına devam etti. Sabahlara kadar süren konuşmalar yaptı. 16 Mayıs 1977'de Avrupa'ya hicret etti. Otuz gün sonra İngiliz İstihbaratı'nın yardımıyla Savak tarafından şehit edildi.

YAYINCININ NOTU

Yaynevimiz, Şeriati düşüncesini külliyyat olarak okurlarına sunmakla önemli bir hizmet vermektedir. Merhum Şeriati, dünyanın bugün yaşayan iki önemli medeniyeti olan, İslam ve Batı medeniyetini yakından tanıma fırsatı bulmuş ender şahsiyetlerden biridir. Dahası, bir sosyolog gözüyle incelediği konuları, dahiyane bir düşünce işçiliği ile işlemiş ve Fars edebiyatının kendisine kazandırdığı akıcı üslupla ortaya koymuştur. Bilimsel liyakati, özgün bakış açısı, dindarlığı ve inandığı doğrular uğruna can verecek kadar yürekli kişiliği ile sadece İran gençliğini arkasından sürüklemekle kalmamış, dünya Müslümanlarının öze dönüş çabasına katkıda bulunarak bir döneme damgasını vurmuştur. Onun bu özgün ve özgürlükçü tutumu, sadece İslam düşmanlarının tepkisini çekmekle ve onlar tarafından şehit edilmekle kalmamış, dost ve kardeş bildiği Müslümanlardan da çok büyük tepkiler almıştır. Çünkü onun düşünceleri, Batılı saldırı karşısında çok derin ve güçlü bir mukavemet oluştururken İslam geleneğini kirleten ve çöküntüye sebep olan bidat ve hurafelere de ağır darbe indiriyordu. Tabii bu da bilinçsiz kesimler nezdinde İslam'ın kendisine yapılan bir saldırı olarak algılanıyordu.

Kendi tabiriyle içinde doğup büyüdüğü geleneksel Safevî Şiiliğine yönelttiği eleştiriler yüzünden İran'da dışlanırken, Şii bakış açısı nedeniyle de Sünnî dünyadan önemli tepkiler almıştır. Ancak Şeriati, her ne kadar Ali Şiası ve Safevî Şiası ayrımı yapsa ve Safevî Şiiliğini eleştirse de eleştirdiği düşünceden bütünüyle kurtulamamış ve söz konusu etkilerle Sünnî dünyanın kabul

edemeyeceği kimi düşünceler serdedebilmiştir. Sahabiler hakkında kullandığı ifadeler hoşgörü sınırını zorlayan kusurlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşadığı çağ ve çevrenin etkisiyle Fransız sosyalistlerinden etkilendiği ve kimi yorumlarında bu etkinin izlerinin görüldüğü de söylenebilir.

Ali Şeriati'nin de her insan gibi hata edebileceğini, hatalarının ve sevaplarının sadece kendisini bağlayacağını okuyucunun takdir edebileceğine inanıyoruz. Fecr Yayınevi olarak, ölçümüzün Kur'an-ı Kerim ve onun numune-i timsali olan Hz. Peygamber (a.s) olduğuna inanıyor, Şeriati de dahil bütün insanların bu ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Onun her görüşünü onaylamadığımız halde eserlerini yayınlıyor, ama katılmadığımız görüşlerine de müdahale etmeyi uygun görmüyoruz. Çünkü böyle bir müdahalenin düşüncelerin doğru anlaşılmasına engel olacağı, bunun da hem yazar hem okur açısından bir hak ihlali sayılacağı kanaatindeyiz. Buna rağmen kimileri, tasvip etmedikleri düşüncelerden dolayı bilinçsiz okuyucuların olumsuz etkileneceği gerekçesiyle vebal alacağımızı düşünemirler. Fakat biz, genelde Müslüman olmanın, özelde Şeriati okuru olmanın, okuduğu her şeyi kabullenen değil, eleştiren bir seviye gerektirdiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla bütün olumsuzluklarına ve kusurlarına rağmen Şeriati'nin o engin birikiminin bizlere çok şey kazandırdığına ve kazandıracığına inanarak eserlerini külliyat olarak yayınlamaya karar vermiş bulunuyoruz. Buna paralel olarak hem Fars hem de Türk edebiyatına vukufiyetiyle temayüz etmiş mütercimlerden oluşan bir heyet oluşturarak eserlerin en az hata ile çevrilmesine de özen gösterdik. Bu nedenle tercümeleler, sadece söz konusu eserleri dağınık vaziyette sunulmaktan kurtarmayacak, Şeriati okurunun liyakatsiz tercümelelerden çektiği sıkıntıları da asgariye indirecektir.

Külliyattaki kitapların bazılarında yazara ait olmayan dipnotlar yer almaktadır, İran'daki Dr. Ali Şeriati Eserlerini Derleme Bürosu tarafından eklenen notların sonunda (Derleyen), yayınevi-

miz tarafından ilave edilen notların sonunda (Fecr), mütercimlerin ilave ettiği notların sonunda ise (Çev.) ifadeleri kullanılmıştır. Bunların dışındaki dipnotlar Ali Şeriatî'ye aittir.

Bütün hassasiyet ve çabamıza rağmen, insan olmamız hasebiyle gözümüzden kaçan kusurlar olursa okurumuzdan özür diler, eleştirilerine müteşekkir kalırız. Bu vesileyle Şeriatî'ye Allah'tan rahmet diler; başta değerli mütercimler olmak üzere, editörlere, tashih ve redakte heyetine ve eserlerin sizlere ulaşmasında emeği geçen bütün dostlara gönülden teşekkür ederiz.

FECR YAYINEVİ

FARŞÇA YAYINCININ NOTU

Değerli okuyucunun elinde bulunan eser, adından da anlaşılacağı üzere, şehid öğretmenın dağınık ve muhtelif eserlerini ve yazılarını içeriyor. Bu eserlerden bazıları, ya şimdiye kadar yayınlanmış kitaplarla konu bütünlüğü bulunmaması nedeniyle ya da eksiklik ve dağınlık sebebiyle diğer eserlerin içinde yayınlanamamıştır. Bazı eserler de var ki (mesela Çocuklar ve Gençler) birbiriyle uyumlu olmakla birlikte bağımsız bir kitabın içinde yer alabilecek kadar hacim ve nicelikte değildiler. Nihayet diğer bir grup yazı, önceki kitaplar hazırlanırken elde bulunmayan ve hatta bu veya o kitapla homojenlik ve ilinti bakımından dahi onların içine yerleştirilmelerine imkân vermeyen çalışmalarından oluşuyor.

Bütün bunlarla birlikte zikredilmesi zaruri olan bir nokta daha var: “Bütün eserleri”n yayınlanması esas itibariyle ve mantıken “Derleyen”in işinin sona erdiği ve Dr. Şeriatî’nin bütün eserlerinin takdim edildiği manasına geliyorsa da, bu, söz konusu eserlerde kaleme dökülmemiş hiç eser ve yazı bulunmadığı anlamı taşımaz. Çünkü bir taraftan, bir elin parmak sayısı kadar mevzuda -somut olarak söylesek, ilk gençlik ve gençlik dönemine ait bazı şiirler- bazı eserlerinin basılması gerekli ve yararlı görülmemiştir. Tabii ki bu kararın alınmasında şehid öğretmenın vasiyeti temel rolü oynamıştır. Öte yandan, gelecekte, Bütün Eserleri’nin içinde uygun yere konulması icap edecek dağınık veya basılmamış başka eserler de ele geçebilir. Son söylediğimiz konuda, elinizdeki cildin sonraki baskıları ve gözden geçirmeler sırasında gereken yapılacaktır.

Bu baskıda yeni birkaç konuşma ve yazı ilave edilmiştir.

Görüleceği üzere bu kitaplarda toplanmış eserler ve yazılar en ileri seviyede dağımlık ve konu çeşitliliği arz etmektedir. Öyle ki muhtelif eserleri ayırıp bir yazıyla ilişkili evrakı başkalarıyla yanyana getirmek (bazı evrakların kaybolmuş bir yazının arasında geçebildiği ve bütünlüğü bozulabildiği gözönünde bulundurulursa) çok fazla zaman ve enerji sarfetmeye, oldukça yüksek bir dikkat ve gayrete ihtiyaç duyurmuştur. Bununla birlikte bu eserlerin hiçbir düzene tabi olmaksızın birbirini takip etmesi de doğru görülmemiştir. Aksine bu yazılar birkaç genel başlık ve konu altında sıralanmaya çalışılarak hepsini kapsayacak bir tertip oluşturulmuştur. Bundan dolayı elinizdeki makaleler aşığıdaki kısımları ihtiva etmektedir:

1. Tarih-Toplum
2. İnsan
3. İslam'ı Tanımak
4. Orta Çağ-Modern Çağ
5. Din-İrfan-Idealizm
6. Sanat
7. Yalnızlık Sözleri
8. Hüseyiye-yi İrşad
9. Mektuplar
10. Çocuklar ve Gençler
11. Makaleler
12. Muhtelif Yazılar
13. Tercümeleler
14. Fişler ve Notlar
15. Bazı El Yazılarının Fotoğrafları

On dördüncü bölüm, adından da anlaşılacağı gibi, Dr.

Şeriatî'nin muhtelif konularda başka kitap ve yazılardan aldığı notlar ve fişlerdir. Her ne kadar bu kısım -kelimenin özel anlamıyla- Dr. Şeriatî'nin kendisine ait eserler arasında sayılamazsa da, bir yandan konu çeşitliliği, öte yandan meselelerin bütünlüğü ve zenginliği ve mevzuların ağırlıklı kaynakları, bizi, onları da bu külliyata dahil etmeye mecbur bırakmıştır. Araştırmacıların ve meraklıların bu notlardan istifade edeceğini umuyoruz. Özellikle de bazı konularda bu notların, onun kendi kanaat ve görüşlerini de içerdiği hatırlanırsa. Ama hemen burada şu noktayı da hatırlatmadan geçmeyelim: bu kısma ait çeşitli isimler ve okunaksız el yazıları bazı yerlerde öyle bir hal alıyor ki bütün çabalara, gösterilen dikkate ve özene rağmen, ister vaktin darlığı nedeniyle, ister zikredilen kaynaklara ulaşamama sebebiyle olsun isim ve kelimelerin bir bölümünün nakledilmesinde küçük de olsa dikkatsizlik veya hata meydana gelmiş olabilir. Bunlar belki yüzde birden de azdır ama gelecekteki baskılarda onları da tashih etmeye çalışacağız. Umarız bu konuda mazur görülürüz.

On beşinci bölüm, aşırı dağınık, yoğun ve okunaksız olmaları nedeniyle diğer eserlerin yanına konma imkânı bulunmayan veya zarureti ortadan kaldıran, sadece emanete riayet amacıyla ve tali faydalar gözetilerek fotoğrafları basılan yazı ve notları kapsıyor. Dolayısıyla söz konusu kısım, hem yeri itibarıyla, hem muhteva bakımından, hem de varlık sebebi açısından diğer kitaplardaki numuneler "Bazı el yazılarının fotoğrafları" bölümünden farklıdır.

Son söz olarak aşağıdaki noktaları zikretmeyi gerekli görüyoruz:

1. Bazı kısımlarda, el yazılarında bizzat Dr. Şeriatî, uygun kelimeleri bulamadığı için bilerek bazı yerleri boş bırakmıştır. Biz de emanete riayet amacıyla bu boş yerleri aynen koruduk ve [?] işaretiyle gösterdik.
2. Başka bazı yerlerde de konunun daha iyi anlaşılabilmesi için

kelime veya kelimeler (kimi zaman da rakamlar) ilave edilmesi ihtiyacı duyulmuştur. Bunları da yine [] işareti içine aldık.

3. Bazı kelime veya kelimeler okunamamışsa, üstelik ne oldukları tahmin dahi edilemiyorsa bu durumda onların yerine "...*" işareti konmuştur.

4. Yazının baş tarafına ulaşamadığı yerlerde başı olmadığını göstermek üzere "...**" işareti kullanılmıştır.

5. Diğer durumlarda, eğer herhangi bir değişiklik varsa kitapta buna değinilmiştir.

Dr. Ali Şeriatî Mezinani Kültür Vakfı

Pûran Şeriat Rezevî